To 5.11.2026 Carelia-sali

MAASTA TAIVAISIIN

Kaisa Kortelainen,
huilu

Jukka Untamala,
kapellimestari

JOENSUUN KAUPUNGINORKESTERI

www.joensuunkaupunginorkesteri.fi

Ohjelma

Ferruccio Busoni (arr. John Adams): Berceuse Élégiaque, 8'

Sebastian Fagerlund: Huilukonsertto “Terral”, 25'
Lento, liberamente un poco
Presto, veloce
Espansivo, sonore

Väliaika, 20'

Outi Tarkiainen: Day Night Day kamariorkesterille (kantaesitys), 7'

Robert Schumann: Alkusoitto, scherzo ja finaali op. 52, 18'
Ouvertüre: Andante con moto - Allegro
Scherzo: Vivo - Trio: L’istesso tempo
Finale: Allegro molto vivace

Esiintyjät

Jukka Untamala, kapellimestari

Jukka Untamala kuuluu musiikkielämämme mielenkiintoisten moniottelijoiden joukkoon ja on tunnettu kapellimestarina, kamarimuusikkona, viulistina, sekä konserttisarjojen ja festivaalien innovatiivisena suunnittelijana. Hän on toiminut Joensuun kaupunginorkesterin taiteellisena johtajana vuoden 2025 alusta lähtien, jonka lisäksi hän toimii Lohjan kaupunginorkesterin taiteellisena johtajana. Hän on myös Kamus-kvartetin alkuperäisjäsen ja yhdessä kvartetin jäsenten kanssa merkittävän kamaritaidefestivaalin, Meidän Festivaalin taiteellinen johtaja. Hän toimii myös yhtenä taiteellisista johtajista uudessa, vuonna 2022 aloittaneessa kansainvälisessä kamarimusiikkisarja Helsinki Seriösissä.

Kapellimestarina hän on vuoden 2016 debyyttinsä jälkeen johtanut kiitettyjä konsertteja ja suurproduktioita useiden Suomen kaupunginorkesterien, kuten mm. Turun, Jyväskylän, Vaasan ja Joensuun kaupunginorkestereiden, sekä Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin vierailijana. Solistina hän on toiminut viimeksi mainitun lisäksi mm. Lappeenrannan ja Joensuun kaupunginorkestereiden kanssa ja ehtinyt toimia konserttimestarina ja äänenjohtajana useissa maamme huippuorkestereista.

Untamala tunnetaan myös aktiivisena kamarimuusikkona ja hän onkin vieraillut lähes kaikilla Suomen suurimmista festivaaleista ja esiintyy säännöllisesti eri puolilla Eurooppaa. Kamus-kvartetin kanssa hän on voittanut useita kilpailupalkintoja, mm. Kuhmon kansainvälisissä kamarimusiikkikilpailuissa, sekä tunnustuksia, kuten vuoden 2018 parhaan levyn EMMA-palkinnon ja YLE:n vuoden levy -palkinnon vuonna 2016. Laajat opintonsa hän on käynyt viulistina Sibelius-Akatemiassa, kamarimuusikkona Euroopan Kamarimusiikki-akatemiassa, sekä kapellimestarina Jorma Panulan johdolla.

Kaisa Kortelainen, huilu

Kaisa Kortelainen tunnetaan monipuolisena muusikkona: orkesterityön ja muiden konserttien ohella hän on opiskellut vanhaa musiikkia periodisoittimin, suunnitellut ja tuottanut festivaaleja ja konsertteja, tehnyt teoksia yhteistyössä eri alojen taiteilijoiden kanssa sekä valmistanut useita esityksellisiä nykymusiikkiteoksia.

Kaisa Kortelainen on työskennellyt vuodesta 2018 lähtien Radion sinfoniaorkesterin 2. soolohuilistina ja vuonna 2022 hänestä tuli yksi Avanti!:n äänenjohtajista. Vuodesta 2024 hän on toiminut yhdessä Tuija Hakkilan ja Anna Laakson kanssa Nurmeksen Kesämusiikin taiteellisena suunnittelijana, ja vuonna 2026 hänet valittiin Crusell-viikon taiteelliseksi johtajaksi.

Musiikkiopintonsa Kortelainen aloitti Nurmeksessa Pielisen Karjalan musiikkiopistossa Satu Huukin oppilaana. Opinnot jatkuivat Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksessa ja esittävän säveltaiteen osastolla Mikael Helasvuon ohjauksessa, josta hän valmistui vuonna 2019 maisteriksi. Maisteritutkinnot Kortelainen on suorittanut myös Pariisin konservatoriossa (2017) opettajanaan Philippe Bernold sekä Sibelius-Akatemian vanhan musiikin osastolla (2026), jossa hän opiskeli traversoa Jari S. Puhakan oppilaana sekä klassista huilua Pauliina Fredin opastuksella.

Kuva: Anna-Maria Viksten

Teosesittelyt

Ferruccio Busoni: Berceuse élégiaque (sov. John Adams)

Ferruccio Busoni (1866-1924) ei ole jäänyt musiikinhistoriaan niinkään säveltäjänä kuin suurenmoisena pianistina, jonka ensimmäisiä kiinnityksiä oli opettajantyö Helsingin musiikkiopistossa vuosina 1888-90. Aikalaisiin vaikuttivat jälkiromanttisten sävellysten lisäksi Busonin kirjoitukset, kuten “Musiikin uuden estetiikan ääriviivat” (1907), johon perehtyi myös modernismin apostoli Arnold Schönberg.

Busonin suurelle orkesterille säveltämä Berceuse élégiaque op. 42 (1907), “Eleginen kehtolaulu”, pääsi mukaan 1920-luvulla Schönbergin vetämän nykymusiikkiyhdistyksen, “Verein für musikalische Privataufführungenin”, sovituslistalle. Alkuperäinen teos oli syntynyt vuonna 1909 Busonin äidin muistolle ja sitä saattelivat säveltäjän sanat: “Kun lapsen kehto keinuu, hänen kohtalonsa häilyy, elämän polku häipyy, kauas iäisyyteen katoaa.”

Teoksen alaotsikoksi Busoni kirjasi ”miehen kehtolaulun äitinsä arkulla”. Schönberg sovitti teoksen yhdeksälle soittimelle, mutta amerikkalaissäveltäjä John Adams (s. 1947) pyrkii sovituksessaan kamariorkesterille hakemaan tasapainoa Busonin suurorkesterin ja musiikin läpikuultavan sointimaailman välille.

Suurin osa kehtolaulusta keinuu hiljalleen ja mahdollisimman rauhallisesti (calmissimo). Vain kerran viulut purkavat surunsa äärimmäisen tunteikkaasti (appassionatissimo). Sen jälkeen ”musiikki laantuu valtamerelliseen tyyneyteen, joka tuo mieleen viimeisen ewig-sanan [”ikuisesti”] Mahlerin Das Lied von der Erden jäähyväistahdeilta”, kirjoittaa Adams.

Sebastian Fagerlund: Huilukonsertto “Terral”

Sebastian Fagerlund (s. 1972) on kansainvälisesti menestyneimpiä ja eniten esitettyjä suomalaissäveltäjiä. Läpimurtonsa hän on tehnyt näyttävillä orkesteriteoksillaan, mutta viime aikoina huomiota ovat herättäneet myös hänen oopperansa, Döbeln (2009), Ingmar Bergmanin elokuvakäsikirjoitukseen perustuva Syyssonaatti (2017), sekä Karl Ove Knausgårdin romaaniin pohjautuva Aamutähti (2026).

Fagerlund on musiikissaan onnistunut sulauttamaan nykytaiteen keskeisiä virtauksia omaksi sävelkielekseen. Häneltä löytyy taidokasta soittimenkäsittelyä ja hyvin harkittuja tekstuureja, mutta myös vahvaa sykettä ja alkuvoimaista energiaa. Molemmat piirteet ovat edustettuina hänen konsertoissaan, joita on kertynyt eri soittimille toistakymmentä. Huilukonsertto Terral valmistui vuonna 2021 Tapiola Sinfoniettan tilauksesta huilutaiteilija Sharon Bezalylle.

Fagerlundin viimeaikaisilla konsertoilla on ollut kuvaileva otsikko, joka johdattaa kuulijaa teosten ajatusmaailmaan. ”Terralin” Fagerlund poimi espanjan kielen maatuulta tarkoittavasta sanasta. ”Ajattelin teoksen materiaalin herättämiä mielikuvia, joissa tuulen nostattamat pöly ja hiekka saavat koko ajan uusia muotoja. Kyse on

jatkuvasta muuntelusta. Toisinaan tekstuureissa syntyy pitkiä linjoja, joskus taas joudutaan keskelle hurjia tuulenpyörteitä.”

Huilukonsertto edustaa Fagerlundin tuotannossa askelta perinteisempään suuntaan. Teoksessa on kolme osaa ja sen harmonia nojaa aiempaa enemmän tonaalisuuteen. Konserton sointimaailma on otsikon mukaisesti kevyt ja ilmava, samalla häilyvä ja karkaileva. Se koskee erityisesti virtuoosisesti kirmailevaa ja liehuvaa huilusooloa.

Teos alkaa levollisesti leijuvasta tilasta (Lento, liberamente un poco), jossa solisti esitellään matalalla ja aistillisesti soivalla alttohuilulla. Orkesterin glissandot ja kalahtelut tuovat alkuun jännitettä. Muutaman minuutin päästä kontrabassojen käynnistämässä kaanonliikkeessä esitellään teoksen ydinaiheet. Vähän eloisampi taite ja kirkasäänisempi soolosoitin osan keskellä ennakoivat toista osaa, mutta siitä palataan takaisin avauksen hitaaseen tempoon ja odottavaan tunnelmaan.

Toinen osa on nopea ja lyhyt (Presto, veloce). Solisti ja orkesteri pallottelevat keskenään pyörteisessä liikkeessä, joka tuntuu tanssivan yhtä aikaa moniin suuntiin. Musiikki rauhoittuu lopussa ja johtaa tauotta viimeiseen osaan (Espansivo, sonore). Siinä aiempien osien aiheita laajennetaan ja syvennetään barokin passacaglia-rakennetta vapaasti seuraten. Se tarkoittaa aiempaa vakaampaa liikettä kumahtelevan bassokuvion yllä sekä soinnin kasvua, joka vaimenee huilun tehdessä soolokadenssissa tiliä tapahtuneesta. Se laukaisee viimeisen taiturillisen pyörretuulen, joka päättyy kuin ilmaan leikaten.

Outi Tarkiainen: Day Night Day kamariorkesterille (kantaesitys)

Rovaniemellä syntynyt Outi Tarkiainen (s. 1985) on ottanut teoksillaan paikkansa kansainvälisesti menestyneimpien suomalaissäveltäjien joukossa. Hänellä on vankka tausta konserttimusiikin lisäksi myös jazzissa mm. Jim McNeelyn ja Maria Schneiderin oppilaana sekä Norbottenin Big Bandin johtajana ja residenssisäveltäjänä. Joensuun kaupunginorkesteri kutsui hänet residenssisäveltäjäkseen vuonna 2025.

Viime vuosina Tarkiainen on kiinnostunut oopperasta. Oma huone Virginia Woolfin kirjan pohjalta sai ensi-iltansa Saksassa vuonna 2022. Valmisteilla on Niillas Holmbergin romaaniin Halla Helle pohjautuva ooppera Yön päivä. Day Night Day (2024) on oopperan aiheista syntynyt itsenäinen orkesteriteos, jonka kantaesittivät Marin Alsopin johtamat Berliinin filharmonikot. Tilauksessa olivat mukana myös Bostonin sinfonikot ja Radion sinfoniaorkesteri. Joensuussa kuullaan teoksen kamariorkesteriversion kantaesitys.

Day Night Day on pohjoisen luonnon mystiikkaa tihkuva orkesterikappale, jossa kuvastuvat vuodenkierto, talven kaamos ja jää, jotka väistyvät kevään valon ja kirkkauden edetessä. Teoksessa kuullaan kaksi saamelaisaihetta, Láve Nigá Ristenin joiku Tenojoen alueelta sekä vanha eteläsaamelainen kehtolaulu Sjamma, sjamma.

Robert Schumann: Alkusoitto, scherzo ja finaali op. 52

Robert Schumannin (1810-1856) Alkusoitto, scherzo ja finaali op. 52 syntyi kuumeisena sävellysvuonna 1841, samoihin aikoihin ensimmäisen sinfonian ja d-molli-sinfonian (nro 4) varhaisversion kanssa. Sinfoninen suunnitelma ulottui alun perin myös op. 52:een, jolle säveltäjä suunnitteli otsikoita ”sinfonia nro 2”, ”sarja” ja ”symphonette”, ennen kuin tyytyi vain kirjaamaan teoksen nimeen valmistuneet kolme osaa. Teos sai kantaesityksensä vuonna 1841 Leipzigissa Ferdinand Davidin johdolla.

Alkusoitto, scherzo ja finaali on proosallisesta otsikostaan huolimatta erittäin runollinen, Schumannin parhaimpiin kuuluva teos, joka esiintyy ohjelmistossa harvoin lähinnä epätavallisen lajityyppinsä ja kestonsa (n. 20’) vuoksi.

Puuttuvaa hidasta osaa kompensoi alkusoiton hidas johdanto (Andante con moto), joka lataa musiikin vahvoilla kontrasteilla ja alakuloisella tunnevireellä, josta nopea taite (Allegro) sipsuttaa esiin viattomana. Jatko tuntuu seuraavan enemmän salaisen kertomuksen kuin sinfonisen allegron logiikkaa.

Scherzon laukkaavissa rytmeissä korostuu edelleen romanttinen balladimaisuus, jota lyhyt, viehkeä ja kertautuva triotaite jatkaa. Finaali (Allegro molto vivace) tavoittelee monumentaalisempia otteita, mutta sielläkin nousee pääosaan raikas lyyrisyys, joka sitoo teoksen eri aiheita, tunnelmia ja soitinnusta hienostuneesti yhteen. Jämerä loppuhuipennus tuo päätökseen myös musiikin kaipaamaa dynaamisuutta.

Antti Häyrynen

I VIULU
Mariko Matsumoto | konserttimestari
Maaria Leino | vuorotteleva konserttimestari
Heli Untamala
Beata Kavander
Zurabi Gorgiashvili
Alina Hiltunen

II VIULU
Ilona Piirainen | äänenjohtaja
Elina Jalas | varaäänenjohtaja
Grażyna Wendland-Górzyńska
Pawel Domański
Henna Korkalainen

ALTTOVIULU
Boris Popov | äänenjohtaja
Ulla-Riikka Karvinen | varaäänenjohtaja
Sławomir Górzyński
Katri Hänninen

SELLO
Alma Stupak | soolosellisti
Piotr Sobczak | äänenjohtaja
Konstantin Mishukov | varaäänenjohtaja
Claire Lacey

KONTRABASSO
Joel Madetoja | äänenjohtaja
Kari Räsänen | varaäänenjohtaja

LYÖMÄSOITTIMET
Tuomo Lassila | äänenjohtaja

HUILU
Alexander Viazovtsev | äänenjohtaja
Heidi Lintunen | varaäänenjohtaja

OBOE
Jonna Staas | äänenjohtaja
Gabriela Dogaru | varaäänenjohtaja

KLARINETTI
Petri Vallius | äänenjohtaja
Kristjan Parts | varaäänenjohtaja

FAGOTTI
Lauri Mykrä | äänenjohtaja
Lisa Huh | varaäänenjohtaja

KÄYRÄTORVI
Jussi Järvenpää | äänenjohtaja
Hannu Korkalainen | varaäänenjohtaja

TRUMPETTI
Kyösti Varis | äänenjohtaja
Matti Raijas | varaäänenjohtaja

HARPPU
Olga Benito

PIANO / CELESTA
Tatu Eskelinen

JOENSUUN KAUPUNGIN-ORKESTERI

Vastaa kyselyyn ja voita liput Joensuun kaupunginorkesterin konserttiin!

JOENSUUN
KAUPUNGIN-
ORKESTERI